

PÄRNU UUE KUNSTI MUUSEUM
THE MUSEUM OF NEW ART, PÄRNU

XIII AKTINÄITUS "MEES & NAINI"
13TH NUDE ART SHOW MAN & WOMAN

Betty Engholmi üks paljudest kujudest tema kunstitalus.
One of the many sculptures at Betty Engholm's art farm.

Betty Engholmi ja Torben Michelseni kunstitalu Sorø, Taanis.
The art farm of Betty Engholm and Torben Michelsen in Sorø, Denmark.

Taani kujur Betty Engholm õpetab eesti keraamikut Marget Tafelit
Danish sculptor Betty Engholm teaching Estonian ceramist Marget Tafel

Betty Engholm "BOSNIALASTE PORTREEGRUPP: MÖTLEMINE, RÄÄKIMINE JA DISKUSSIOON
TULEVIKUST", savi, portselan, 2002
*Betty Engholm THE PORTRAIT GROUP OF BOSNIANS: THINKING, TALKING AND DISCUSSION ABOUT
THE FUTURE, clay and porcelain, 2002*

Ilme Kuld "LAINÉ", carrara marmor, 2006
Ilme Kuld A WAVE, Carrara marble, 2006

Ellen Kolk "MEREVAHUST SÜNDINU", carrara marmor, 2006
Ellen Kolk BORN OF SEA FOAM, Carrara marble, 2006

Emma Asplundi ja Magnus Östlingi betoonfiguurid Rootsi kunstistuudiost INUTI.
Figures by Emma Asplund and Magnus Östling from the Swedish art studio INUTI.

Emma Asplund "LAPS", betoon, marmor, mosaiik
Emma Asplund BABY, concrete with marble and mosaic

Ruslan Vashkevich tööhoos Pärnus suvel 2002.a.
Ruslan Vashkevich working hard in Pärnu, summer 2002.

Hea kunstisõber!

Alasti mees ja naine ootavad Sind ka sel suvel Pärnu südalinnas. Nad püüavad Sinuni tuua XXI sajandi iluideaale, mis ei ripu õhus kui kaaluta objektid ilmaruumis. Alasti mees ja naine astuvad Sinu ette tugevas sotsiaalses magnetväljas. Rahvusvaheline aktinäitus „**Mees ja Naine**“ on juba kolmeteistkümnendat korda Eesti suvepealinnas Pärnus!

Peaesinejaks ehk staarkunstnikuks on seekord taani skulptor **Betty Engholm** oma hiiglaslike keraamiliste figuuridega. Koos maastikuarhitektist abikaasa **Torben Michelseniga** on abielupaar Sorø lähistel vana rookatusena talumaja ümbruse põllud kaunistanud uhkete dramaatiliste kujudega. Sel suvel peatub suur osa neist ekspressiivsetest savimeestest ja -naistest Pärnus. Lisaks skulptuuridele on Betty Engholm Pärnusse toonud ka valiku oma keraamilistest toolidest. Mehe-naisekujulisi sänge ja diivaneid ta Eestisse ei toonud – need oleks olnud liialt rasked kohale vedada. Suuremahulisi objekte saab aga näha filmist, mis jutustab elust 200-aasta vanuses talus keset Taanimaa suurimat saart Sjællandit.

Pärnu aktinäituse sellesuviseks külalismaaks aga on sedakorda **Valgevenemaa**. Kuna Valgevene on Ida-slaavi sürrealismi sünnikoduks just tänu Vitebskist pärit **Marc Chagallile**, samuti hälliks suprematismile tänu **Kazimir Malevichile**, olemegi kutsunud Pärnusse eeskätt suurte eelkäijate jälgedes astujaid koos nende uudisloominguga. Tänaused valgevene kunstnikud **Ruslan Vashkevich ja Valdimir Tsesler** näevad inimestevahelisi sürrealistlikke suhteid uut moodi. Mees ja naine pole nende jaoks enam kaks vastandlikku sugupoolt, kes peavad produtseerima uut vahetust tööliklassile, vaid spiraali keerduvad isiksused. **Slava Zaharinski** maalidel seisavad Mees, Naine ja Kristus kõrvuti barrikaadidel. Side **Aleksander Bloki** legendaarse poeesiaga on ilmne. Fotograaf **Andrei Shtshukin** katab inimkeha lehtkullaga ja graafik **Valeri Slauk** võtab nii mehe kui naise riidest lahti, et nad mõlemad

puu otsa tagasi saata. Kogu Valgevene kunstnike ekspositsioon annab tunnistust väga jõuliseist ning vaimuüksast kunstielust riigis, kus ehitatakse ülejäänud Euroopast erinevat demokraatiat.

Eesti suvepealinna Pärnu vanim ja suurim kunstinäitus „Mees ja naine“ esitab veel fantastilisi betoonfiguure rootsi puuetega kunstnikelt stuudiost INUTI (Stockholm). **Emma Asplundi** ja **Magnus Östlingi** teosed on kohmakad, kuid täis südametukseid ja hingepõhjust tulevaid karjeid – miks peame just meie olema teistsugused? Soome kunstnik **Peter Kaun** arvab, et päästab põgenemine, muutumine pronkslinnuks.

Eesti kunstnike uudisloomingust saab näha noore kujuri **Kirke Kangro** hiiglaslike musti „Mullamehi“ ning neile kontrastina juba vanemate skulptorite graatsilisi marmoritöid. Näituse avapäevaks said marmorkujud valmis **Hille ja Lembit Palm, Ilme Kuld, Ellen Kolk, Hannes Starkopf, Lea Armväärt**. Näituse jooksul lõpetavad oma poolelilolevad teosed nii **Riho Kuld** kui **Elo Liiv**. Kõik carrara marmorist tahatud teosed jäävad muuseumi kollektsiooni. Nad on loodud samast kivist, millest armastasid oma surematuid teoseid tahuda **Michelangelo** ja **Amandus Adamson**. Ainukese eesti keraamikuna esineb **Kauri Kallas** oma kummaliste „Valguse valvuritega“.

Meie aktinäituse traditsiooniks on saanud, et peaesinejaid saadab videopilt nende loomingulisest köögist. Nii saab ka seekord näha videoreportaazhe Betty Engholmi – Torben Michelseni skulptuuritalust Taanis ning Valgevenemaa kunstnike ateljeedest Minskis.

Taani skulptor-keraamiku Betty Engholmi töötuba ning maastikuarhitekti Torben Michelseni seminar teemal „Päästame maastiku“ leidsid aset 2.juunil. Selles osalesid tuntud eesti keraamikud, arhitektid ning üllatusena Kihnu koolilapsed koos kunstiõpetaja Eve Viidalepaga. Ka töötoas valminud keraamilised objektid jäävad pärast põletamist näituse ekspositsiooni ja hiljem muuseumi kollektsiooni.

Mark Soosaar, näituse kuraator

Dear friends,

Naked Man and Woman are waiting for You in Pärnu again. Yes, the international nude art exhibition takes place for the thirteenth time already. This summer we don't intend to feed You only with the beauty of human body. We try to give You fresh ideas and reflect the tensions of the modern world.

Our star artist for this summer is sculptor **Betty Engholm** from Denmark. With her husband **Torben Michelsen**, the celebrated landscape architect, Betty has created a wonderful art world in their farm close to Sorø, in the middle of Sjælland. Fields and pastures of that 200-year-old farm are decorated with her huge ceramic figures, beds, chairs. We couldn't bring all of these heavy objects to Estonia but visitors of the exhibition are welcome to enjoy that wonderland with the help of a video review.

Our guest country for this summer is the Republic of Belarus. We are happy to introduce living and developing surrealism from the country where **Marc Chagall** was born. Contemporary Belarus artists have developed also suprematism of their compatriot **Kazimir Malevich**. Young artists **Ruslan Vashkevich** and **Vladimir Tsesler** reflect relationships between human beings in a new way as the context has changed after a long experience of totalitarian regime. Man and woman are not just a polarized couple to produce new working class but an intertwined and very complicated sexual spiral. The painter **Slava Zaharinski** is interested in man and woman appearing on barricades with Jesus Christ and red flags. The link to poetry by **Alexander Blok** is obvious. The photo artist **Andrei Chchukin** covers the human body with gold, and the print maker **Valeri Slauk** undresses men to send them back to upper branches of trees. The whole exposition of Belarus artists proves an immense energy and brightness of art life in the republic where differently from the rest of Europe democracy is under construction.

The annual and traditional art exhibition Man and

Woman exposes fantastic concrete figures by **Emma Asplund** and **Magnus Östling** from the Swedish art studio INUTI. Their fairly touching sculptures ask with a deep cry from the bottom of the soul – why are we different? **Peter Kaun** from Finland shows that one way to escape from our reality is just to change to a bronze bird.

The only Estonian artist who exhibits his very sensitive ceramic figures made of local clay, is **Kauri Kallas**. Other Estonian artists used quite unusual material for our nordic country. The young sculptor **Kirke Kangro** exhibits her giant dark men made of earth. Her powerful figures create a sharp contrast to the marble work of other Estonian sculptors who created their masterpieces in the material beloved by **Michelangelo** and **Amandus Adamson**. With support of the Estonian Cultural Endowment we brought marble blocks directly from Carrara, Italy. **Hille and Lembit Palm, Ilme Kuld, Ellen Kolk, Hannes Starkopf, Lea Armväärt** succeeded to complete their masterpieces for the opening of the show. We do hope that **Riho Kuld** and **Elo Liiv** will finish their art work before the exhibition closes in August, 28. Anyhow, we are very grateful to all of them as their marble work will stay in the collection of the museum.

Workshops How to Save Landscape and How to Animate Clay were given by Betty Engholm and Torben Michelsen in June 2nd. Estonian professional artists and architects as well as boys and girls from Kihnu Island attended that day. All fantastic figures created together with the Danish artist will stay in our collection, too.

We are very grateful to all artists for their masterpieces donated to the museum.

Mark Soosaar,
Curator

Valeri Slauk "KASSID", ofort, 2002
Valeri Slauk CATS, etching, 2002

Keelatud ajalugu

Sel mälestusväärsel päeval, kui möödus 80 aastat V. I. Lenini sünnist, kamandati tuhanded inimesed ühele tühjaks pommitatud lagendikule Tallinna südalinnas. Avatavalt monumendilt tõmmati kott maha ning nähtavale tuli parema käega tulevikku osutava Lenini pronkskuju. Oli aasta 1950 ning kuju autor Nikolai Tomski Moskva kunstiliidi laineharjal.

Hiljem ehitati Lenini kuju juurde EKP Keskkomitee 11-kordne hoone. Eesti taasiseseisvumisel kolis majja Vabariigi Välisministeerium ning Leninil tuli majaesiselt platsilt lahkuda. Kümnekonna aasta jooksul, mil ta lebas ühes hunnikus pronksist Kalinini ning Kingissepaga, nüsis keegi maailmaparandajalt tema pea ja parema labakäe. Küllap rändasid need metalliostupunkti. Pronksi eest makstakse ju hästi!

Milleenimumivahetusel ilmus Pärnu tänavapilti üks ilma peata ja labakäeta pronkskuju. Kompartei linnakomitee endise maja ette oli ehitatud pjedestaal ja seal seisis kiri: „Hüvasti, XX sajand!“ Linnarahvas tundis peagi ära, et pronksist ülikond pjedestaalil oli kuulunud Leninile. Installatsiooni mõtegi oli üsna selge – see oli hoiatus uuele sajandile, et kümnete miljonite inimeludega kinnimakstud „demokraatial“ ei saa olla enam kohta siin selle päikese all. Peata Lenini kui peata õpetuse, ajaloo pettesümboli mälestusmärk sai ülipopulaarseks – selle ees käisid pildistamas mitmed tutnud riigipead.

Kahjuks mitte kõik pärnakad ei osanud lugeda kontseptuaalse kunstivormi sõnumit ning nii tuli ühel öösel üks Pärnu abilinnapeadest oma isikliku kraanaga sammast lõhkuma. Suure vaevaga sai muuseum peata Lenini kuju mehe käest tagasi ning selle ka pärast pikki läbirääkimisi Tallinna linnavalitsuselt ühe krooni eest muuseumi pärisomandusse osta. Kunstnik Riho Kuld meisterdas Lenini ülikonnale Pärnus sündinud Georg Wilhelm Richmanni pea otsa ning kuju hakkas veoautokastis mööda linna ringi sõitma. Järgmine pea, mille Riho Kuld tegi, meenutas paljudele inimestele vabariigi esimest presidenti Konstantin Pätsi. Peadevahetamise projekt ajas Pärnu linnavalitsuse

närvi ning kartuses, et järgmine pea võib olla linnapea oma, keelati installatsiooni esitamine Pärnu linnas üldse ära. Muuseumirahval ei jäänud muud üle, kui objekt musta kilesse mässida ja talle uus nimi panna – „Keelatud ajalugu“. Kas selline tsensuurivõte aga suudab inimeste mälust kustutada ajaloo vastuolulisi ja ebameeldivaid päevi, on juba iseasi. Aga elame, näeme!

Banned History

On the memorable day when 80 years had passed from the birth of V. I. Lenin, thousands of people were told to assist an event at the city square in Tallinn which had remained empty due to bombing at wartime. From under the cover emerged the bronze monument of Lenin pointing his right hand to the future. It was the year 1950 when the author of the sculpture Nikolai Tomsky was the most praised artist in Moscow.

Later the 11-story-building of the headquarters of Estonian Communist Party was erected by the statue of Lenin. Becoming independent again Estonian Ministry of Foreign Affairs moved in to the former CP headquarters and Lenin was forced to leave. He spent a decade somewhere with the other statues for communist leaders where his head and one hand was sawed off. Someone had sold those parts of his body as bronze was quite an expensive metal!

For the new millenium the headless and handless figure appeared in Pärnu. We erected it in front of the former CP district headquarters which had become the Museum of New Art in the meantime. The installation was entitled Good-Bye the 20th Century and it carried a clear message: Never forget that democracy built on lives of millions of victims has no place under the Sun anymore! The improvised monument soon became very popular – several heads of states came here to take photos and to laugh at the past.

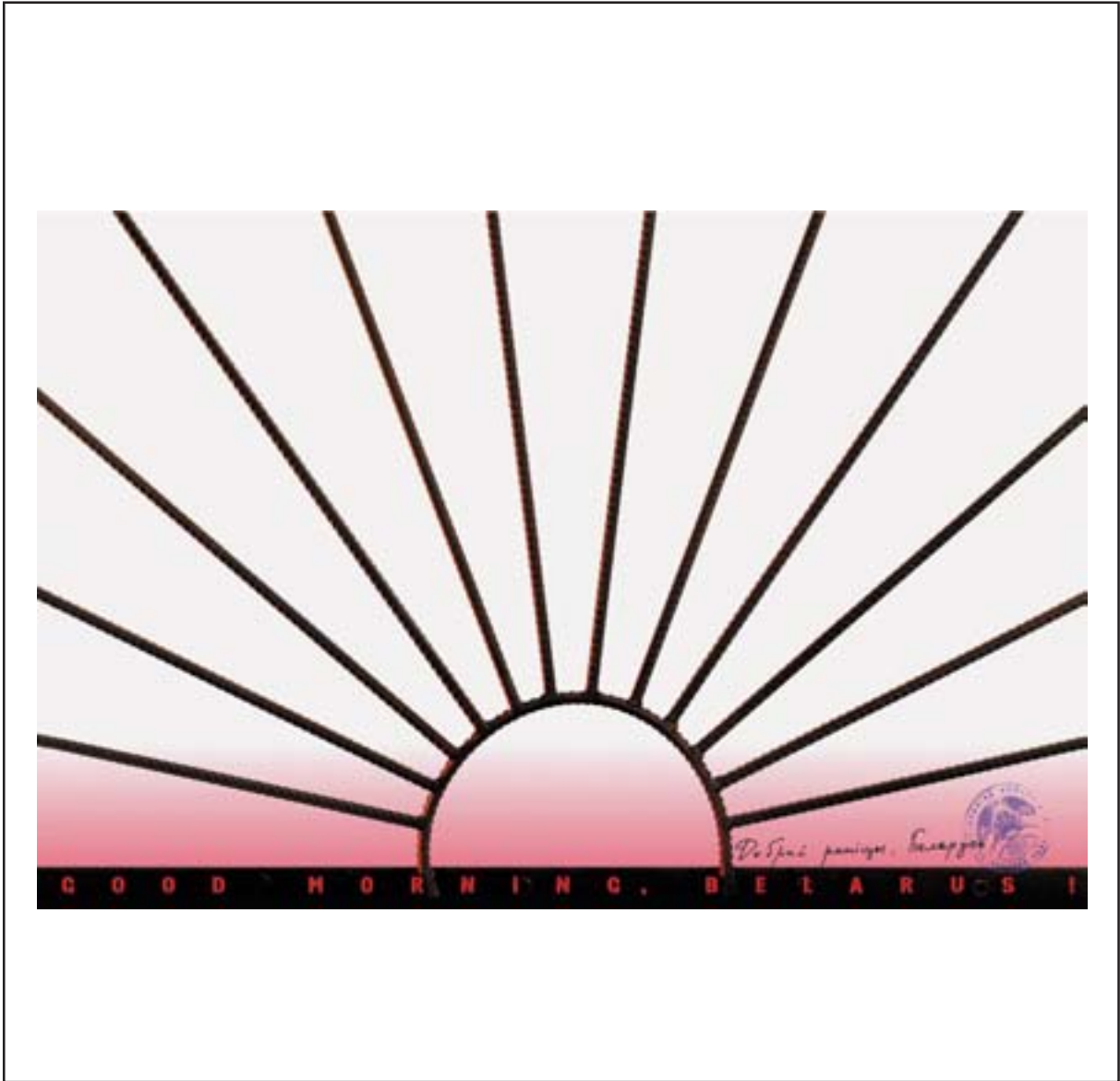
Unfortunately not all the citizens of Pärnu understood the message of this object of conceptual

art. One night a member of the town administration came with his crane and after destroying the monument took along the bronze body of Lenin. After hard negotiations we got the removed figure back and mounted it on a lorry. Riho Kuld, the talented Estonian sculptor, provided the bronze body with the plastic head of Georg Wilhelm Richmann, the scientist who discovered electricity, born in Pärnu in 1711. The next head created by Riho Kuld again brought in the minds of the citizens an image of the first president of Estonia, Konstantin Päts.

The project of changing heads made the authorities of the town quite nervous. Becoming afraid that the next head might be the one of the mayor's, the show of the installation in Pärnu was just forbidden. The museum didn't have any other choice but wrap the object in black plastic and give it a new name – Banned History.

Does it mean that censorship could really erase contradictories and even unpleasant days from history?

Vladimir Tsesler, Sergei Voichenko "TERE HOMMIKUST, VALGEVENE!", foto
Vladimir Tsesler, Sergei Voichenko *GOOD MORNING, BELORUSSIA!*, photo

Vladimir Tsesler, Sergei Voichenko "OLGA", foto
Vladimir Tsesler, Sergei Voichenko OLGA, photo

Andrei Chchukin "ORBIS TERTIUS #5", foto
Andrei Chchukin ORBIS TERTIUS #5, photo

Andrei Chchukin "ORBIS TERTIUS #7", foto
Andrei Chchukin ORBIS TERTIUS #7, photo

Slava Zaharinski "VARISERID", õli, lõuend, 1989
Slava Zakharinsky PHARISEE, oil on canvas, 1989

Slava Zaharinski "VARISERID", õli, lõuend, 1989
Slava Zakharinsky PHARISEE, oil on canvas, 1989

Kauri Kallas "VALGUSE VALVURID", savi, metall, 2006
Kauri Kallas THE GUARDS OF LIGHT, clay, metal, 2006

Kirke Kangro "MULLAMEHED", segatehnika, 2006
Kirke Kangro *EARTHEN MEN*, mixed technics, 2006

Pärnust pärit skulptor Riho Kuld valmistas 2006. aasta kevadel kuulsale pronksist ülikonnale uue plastpea, milles keerles valgus ja mis mõnedele inimestele meenutas Konstantin Pätsi.

Sculptor Riho Kuld made for the bronze body a new plastic head with a revolving light inside. For some people, the head reminded of Konstantin Päts - the first president of Estonia.

Pärnu Uue Kunsti Muuseum
on avatud iga päev 9 - 21.00
Asume aadressil:
Esplanaadi 10
Pärnu 80010
tel. 44 30 772
fax 44 30 774
muuseum@chaplin.ee
<http://www.chaplin.ee>

*The Museum of New Art, Pärnu
is open daily 9 - 21.00
Our location and mailing address:
Esplanaadi St.10
Pärnu 80010, Estonia
tel. 44 30 772
fax 44 30 774
muuseum@chaplin.ee
<http://www.chaplin.ee>*

XIII aktinäitust toetasid Kultuurkapital, Kultuuriministeerium, Taani Kultuuriinstituut, Valgevene Peakonsulaat, Pärnu Linnavalitsus, Tallink. Meid abistasid proudad Silvi Teesalu, Larissa Mihnevit , Julia Andrejeva, Eva Olofsson, härrad Aleksander Ostrovski, Urmas Paet ja Lorenz Jürgensen. Südamlik tänu neile!

Näituse meeskond Vaiko Edur, Veronika Uusna, Svea Aavik, Marie Soosaar, Mikko Virta, Mart Holter.

The 13th nude exhibition was supported by the Estonian Cultural Endowment, the Ministry of Culture, the Danish Cultural Institute, the General Consulate of Belarus Republic, the Municipality of Pärnu, Tallink.

Special thanks to Mrs. Silvi Teesalu, Larissa Michnevich, Eva Olofsson and Yulia Andreyeva, to Mr. Alexander Ostrovski, Urmas Paet and Lorenz Jürgensen for their kind help.

The exhibition team Vaiko Edur, Veronika Uusna, Svea Aavik, Marie Soosaar, Mikko Virta, Mart Holter.

The catalogue was designed by Marie Soosaar and Vaiko Edur